

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	CMS101, Kompüter elmlərinə giriş, 3 kredit, 6 AKTS
	Departament	Kompüter elmləri
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2025/2026-ci tədris ilinin yaz semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Cəmilə Dəmirova
	E-mail:	jdamirova@khazar.org
	Mühazirə otağı/Cədvəl	101Old, Çərşənbə 11:50,13:40
	Məsləhət saatları	
Prerekvizitlər	Yoxdur	
Tədris dili	Azərbaycan	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi	
Dərslilər və əlavə ədəbiyyat	<p>Əsas dərslilər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dövlət İmtahan Mərkəzi – İnformatika kitabı(2024) 2. Elçin İsmayılov - Kompüter elmlərinə giriş. 2022 3. Şəhriyar Kərimli,Bahar Mahmudova,Vəfa Nuraliyeva - İnformatika. 2020 4. Nigar Rəhimova – İnformatika və kompüter texnologiyaları 2021 <p>Əlavə dərslilər:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Microsoft Word 2021 step by step – Joan Lambert(2022) 6. Excel 2021 Bible- Michael Alexander (2022) 7. Digər dərslilər və tapşırıqlar (WEB-resurslar, jurnallar, məqalələr) <p>Onlayn resurslar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Microsoft Learn Training – word,excel,powerpoint,access 2. OpenAI Rəsmi Səhifəsi – https://platform.openai.com/ 	
Kursun təsviri	<p>Bu kurs bakalavr pilləsində təhsil alan tələbələrə İnformatika elminin əsas anlayışları ilə tanışlıq məqsədini daşıyır. Mühazirələr, praktiki dərslər materialın daha yaxşı başa düşülməsi üçün vacib olan misallarla keçilir. Birinci mühazirələr kompüterlərin nəsilləri və onların tarixi haqqında ümumi məzmunla tanışlıq üçündür. Daha sonra kompüterin tərkib hissələri və sistemin arxitekturası,məsələlərin alqoritmi haqqında məlumat verilir. Növbəti mühazirələr müxtəlif proqram əlavələri ilə tanışlıq məqsədi daşıyır. Belə ki, Microsoft Office proqram paketi (Word, Excel və PowerPoint), kompüter qrafikasının əsasları və əlavə misallar, tapşırıqlarla izah edilir. Sonda isə sadə veb-saytın yaradılması üçün lazım olan vasitələrlə tanışlıq təqdim olunur. Əlavə olaraq AI və ChatGPT haqqında məlumat verilir.</p>	
Kursun məqsədləri	<p>Bu kurs Xəzər Universitetinin bütün tələbələri üçün nəzərdə tutulmuşdur.</p> <p>Əsas məqsədlər:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kursun əsas məqsədi informatikanın əsasları və onun iş sferasında 	

	<p>tətbiqi ilə tələbələri tanış etməkdir;</p> <p>Xüsusi məqsədlər:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tələbləri kompüterlərin tarixi, onların tərkib hissələri və sistemin arxitekturası ilə tanış etmək; • Müxtəlif Microsoft Office proqramları (Word, Excel və PowerPoint) ilə iş; • Əməliyyat sistemi ilə iş (Windows 10); • İnternet və axtarış sistemləri ilə tanışlıq. 		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	<p>Kursu müvəffəqiyyətlə başa vuran tələbələr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • İnformatikanın əsas anlayışlarını izah edə və informasiya emalı prinsiplərini göstərə biləcəklər. • Kompüterin əsas quruluşunu, arxitekturasını və texniki komponentlərini təsvir edəcəklər. • Sadə alqoritmləri qurub, onların tətbiqini izah edə biləcəklər. • Windows əməliyyat sistemində fayl və qovluqlarla işləmə bacarığına sahib olacaqlar. • Microsoft Office proqramları (Word, Excel, PowerPoint) ilə səmərəli işləmə bacarıqları qazanacaqlar. • Verilənlər bazalarının əsas anlayışlarını biləcək və Microsoft Access vasitəsilə sadə bazalar qura biləcəklər. • Kompüter qrafikasının (rastr və vektor) əsas fərqlərini izah edə və praktik alətlərlə işləməyi bacaracaqlar. • Kompüter şəbəkələrinin növlərini, əsas avadanlıqlarını və internet texnologiyalarını izah edə biləcəklər. 		
Tədris metodları	Mühazirə	+	
	Praktik məsələlərin həlli	+	
	Quizlər	+	
	Təqdimat	+	
	Ev tapşırıqları	+	
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix/ son müddət	Faiz (%)
	Davamiyyət		5%
	Aktivlik		5%
	Yoxlama (quiz)-2		10%
	Təqdimat		10%
	Aralıq imtahanı		30%
	Final imtahanı		40%
	Yekun		100%
Qaydalar	1. Praktiki məsələlərin həlli: Dərs müddətində qrup və fərdi şəkildə praktiki		

(Tədris siyasəti və davranış)

- məsələlər işlənəcək.
2. Quizlər : Keçilən mövzular üzrə 2 quiz olacaq. Test, nəzəriyyə, praktiki məsələlər və praktiki nümunələrdən ibarət suallar olacaq. İlk quiz aralıq imtahanına kimi olan mövzuları ikinci quiz isə aralıqdan finala kimi keçilən mövzuları əhatə edir.
  3. Təqdimat: Tələbələr sərbəst mövzu seçərək professional təqdimat hazırlamalıdır. Təqdimatlar aşağıdakı meyarlara əsasən qiymətləndiriləcək: məzmun – 3 bal, struktur – 2 bal, çıxış bacarığı – 2 bal, vizual materiallardan istifadə – 1 bal, yaradıcı yanaşma – 1 bal və vaxtın düzgün istifadəsi – 1 bal. Ümumi qiymətləndirmə 10 ballıq şkala üzrə aparılacaq.
  4. Ev tapşırıqları: Praktiki məsələlər və praktiki nümunələr olacaq. Qiymətləndirmə aktivlik balı yazılarkən nəzərə alınacaq.
  5. Aktivlik: Qiymətləndirmə ümumi 5 ballıq şkala üzrə aparılacaq. Qiymətləndirmə edilərkən tələbələrin həm ev tapşırıqları, həm də dərstdəki aktivlikləri nəzərə alınacaq.
  6. Davamiyyət: Qiymətləndirmə ümumi 5 ballıq şkala üzrə aparılacaq. Üç dəfə səbəbsiz iştirak etməmə (qaib) ümumi yekun qiymətləndirmədən 1 balın silinməsi ilə nəticələnəcək.
  7. Dərslərdə iştirak: Tələbələrdən bütün otaqlara öz təhsilinin bir hissəsi kimi diqqət göstərməsi və üzürlü səbəbdən dərstdə iştirak edə bilmədikdə (xəstəlik, ailə üzvlərindən birini itirdikdə) onlardan dekanlığı məlumatlandırmaq tələb olunur. Ümumiyyətlə, tələbənin 25% dərstdə iştirak etməməsi onun imtahandan kənarlaşdırılmasına gətirib çıxarır.
  8. Gecikmə: İlk 5 dəqiqə ərzində gecikən tələbə dərse buraxılır . Əks halda qaib yazılır. Lakin tələbə ikinci dərstdə iştirak edə bilər.
  9. Dərse hazırlaşma: Kursun stukturu onu fərdi öyrənməyə imkan verir və sinifdən kənar dərse hazırlıq üçün olduqca mühümdür. Mühazirə materialı məndə müzakirə olunan əsas məsələlər üzərində qurulacaq. Dərstdən əvvəl seçilmiş fəsillərin oxunuşu və onlarla tanışlıq mühazirənin başa düşülməsində sizə böyük köməyi dəyəcəkdir. Mühazirədən sonra siz apardığınız qeydləri öyrənməli və hər fəsilin axırında verilən uyğun məsələlər və yoxlama sualları üzərində çalışmalısınız. Semestr ərzində bir neçə dəfə yoxlamalar olacaqdır. Bu yoxlamalar dərslər periodu ərzində keçiriləcəkdir.
  10. İmtahanda iştirak qaydası: Əgər siz yekun imtahanda üzürlü səbəbdən iştirak edə bilməmişsinizsə, onda siz imtahana növbəti müddətdə verməlisiniz. Əgər imtahanda iştirak etməmək üçün əlinizdə tutarlı əsas olmasa, onda imtahanın nəticəsi sıfır kimi qiymətləndiriləcəkdir
  11. İmtahan (keçmə / kəsilmə): Tələbənin imtahanda uğur qazanması üçün onun göstəricisi ən aşağısı 60 % olmalıdır. Onun imtahanda müvəffəqiyyət qazanmadığı halda növbəti semestr və ya ildə onun kursu təkrar keçməsinə ehtiyac qalır.

	<p>12. Aldadıcı / xoşagəlməz hərəkətlər: Yoxlama tapşırığı, Aralıq semestr imtahanı və Yekun imtahan ərzində aldadıcı və ya digər xoşagəlməz hərəkətlər tələbənin imtahandan kənarlaşdırılmasına gətirib çıxarır. Bu halda heç bir şeyə baxmayaraq avtomatik olaraq tələbə sıfır (0) alır.</p> <p>13. Professionalizmə doğru: Dərs saati ərzində tələbə akademik yaradıcı və professional mühitə aparan yolla hərəkət etməlidir. Yolverilməz diskussiyalar və qeyri etik hərəkətlər birbaşa qadağan olunur.</p> <p>14. Kursun uğurlu alınması: Kursun uğurla başa çatmasından ötrü, tələbələr dərs saati ərzində aktiv iştirak etməli və diskussiyalara cəlb olunmalıdır.</p> <p>15. Öyrənmə və Öyrətmə üsulları: Kursun aktiv öyrənilməsi prosesinə üstünlük verilir. Mühazirələr, diskussiyalar, praktik çalışmalar, tipik nümunələr.</p>
--	---

Cədvəl (dəyişdirilə bilər)

Həftə	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslik/ Tapşırıqlar
1.	18.02.2026 18.02.2026	<p>Mövzu: İnformatika və onun əsas anlayışları. İnformasiyanın kodlaşdırılması. İnformasiya miqdarının ölçü vahidləri. Say sistemləri.</p> <p>Qısa icmal: Bu dərstdə tələbələr informatikanın əsas anlayışları ilə tanış olacaqlar. İnformasiyanın təbiəti, onun əldə edilməsi, saxlanması və ötürülməsi prosesi izah ediləcək. İnformasiyanın ikili, onlu və onaltılıq say sistemlərində kodlaşdırılması göstəriləcək. Kodlaşdırma üsulları (ASCII, Unicode və s.) təqdim olunacaq, informasiyanın miqdarını ölçmək üçün istifadə edilən əsas vahidlər (bit, bayt, kilobayt və s.) nümunələrlə izah ediləcək. Dərstdə həm nəzəri biliklər, həm də sadə məsələlərin həlli üzərində işlənəcək.</p>	Dövlət İmtahan Mərkəzi – İnformatika (2024), səh. 7–14.
2.	25.02.2026 25.02.2026	<p>Mövzu: Kompüter və onun texniki təminatı. Kompüterin arxitekturası və tərkib hissələri.</p> <p>Qısa icmal: Dərstdə kompüter texnologiyalarının yaranma tarixi, əsas inkişaf mərhələləri və texniki təminatı öyrədiləcək. Kompüterin mərkəzi prosessoru (CPU), yaddaş qurğuları, giriş-çıxış və periferiya qurğuları haqqında məlumat verilməlidir. Kompüterin arxitekturası “von Neumann” modeli əsasında izah olunacaq.</p>	Elçin İsmayılov – Kompüter elmlərinə giriş (2022), səh. 15–32.
3.	04.03.2026 04.03.2026	<p>Mövzu: Kompüterdə qarşıya qoyulmuş məsələlərin alqoritmlər ilə qurulması.</p> <p>Windows ƏS. İş masası. Tapşırıqlar paneli. Start menyusu. Fayl, qovluq və yarlıq. Sistem qovluqları (This PC, User, Recycle Bin, Network). istifadəsinə giriş.</p> <p>Qısa icmal: Bu dərstdə tələbələr alqoritm anlayışını və</p>	Şəhriyar Kərimli, Bahar Mahmudova, Vəfa Nurəliyeva – İnformatika (2020), səh. 47–60.

		müxtəlif alqoritmik strukturlarını (ardıcillıq, seçim, təkrarlama) öyrənəcəklər. Daha sonra əməliyyat sistemlərinin funksiyaları təqdim olunacaq. Windows ƏS-in iş masası, fayl sistemi, menyular və idarəetmə alətləri praktiki şəkildə göstəriləcək.	Joan Lambert – Microsoft Word 2021 Step by Step (2022), səh. 30–38.
4.	11.03.2026 11.03.2026	Mövzu: Microsoft Word – interfeysin öyrənilməsi, sənəd əməliyyatları. Qısa icmal : Word proqramının interfeysi, əsas menyular (File, Home), sənədlərin yaradılması, açılması, redaktəsi və saxlanması izah ediləcək. Mətnlərin formatlanması, kopyalanması və yerinin dəyişdirilməsi praktiki şəkildə göstəriləcək.	Nigar Rəhimova – İnformatika və kompüter texnologiyaları (2021), səh. 59–75. Joan Lambert – Microsoft Word 2021 Step by Step (2022), səh. 25–37.
5.	18.03.2026 18.03.2026	Mövzu: Microsoft Word. Design Layout, View, Insert menyusu. Cədvəllərin yaradılması.Açılan köməkçi menyular. Qısa icmal: Cədvəllərin yaradılması və redaktəsi, sənədlərə müxtəlif obyektlərin (şəkil, diaqram və s.) əlavə edilməsi öyrədiləcək. Köməkçi menyuların imkanları və sənədin görünüş rejimləri praktiki nümunələrlə tətbiq ediləcək.	Nigar Rəhimova – İnformatika və kompüter texnologiyaları (2021), səh. 76–94.
6.	25.03.2026 25.03.2026	Mövzu: Microsoft Excel -Elektron cədvəllər. Lent qruplarının öyrənilməsi Menyu: File, Home Qısa icmal: İş kitabı, iş vərəqi, xana, diapazon, sütun və sətir anlayışları izah ediləcək. Excel pəncərəsinin əsas elementləri (düstur paneli, ad sahəsi) göstəriləcək. Verilənlərin daxil edilməsi və sadə hesablamalar aparılacaq.sətir.	Nigar Rəhimova – İnformatika və kompüter texnologiyaları (2021), səh. 95–104.
7.	01.04.2026 01.04.2026	Mövzu: Microsoft Excel – hesablamalar və funksiyalar. Qısa icmal: Kuiz. riyazi və məntiqi funksiyalar (=, +, -, *, /, ^, %), formula tab-vərəqləri, nisbi və mütləq istinad anlayışları öyrədiləcək. Verilənlərin seçilməsi, çeşidlənməsi və filtrlənməsi tətbiq ediləcək.	Nigar Rəhimova – İnformatika və kompüter texnologiyaları (2021), səh. 105–110.
8.	08.04.2026 08.04.2026	Quiz 1. Mövzu: Microsoft Exceldə diaqramların daxil edilməsi və onların elementləri. Data tools qrupu Qısa icmal: Statistik verilənlər əsasında diaqramların qurulması, onların elementləri (başlıq, oxlar, məlumat	Nigar Rəhimova – İnformatika və kompüter texnologiyaları (2021), səh. 111–

		seriyaları) və “Data tools” qrupunun imkanları izah ediləcək..	120..
	15.04.2026	Aralıq imtahanı	
9.	22.04.2026 22.04.2026	Mövzu: Microsoft PowerPoint və Canva ilə təqdimatların hazırlanması. Qısa icmal: Slaydların yaradılması, dizayn elementlərinin tətbiqi, animasiyalar, keçidlər və təqdimatın düzgün qurulması öyrədiləcək. Tələbələr slaydların strukturu, məzmunun səliqəli yerləşdirilməsi və təqdimat bacarıqları ilə tanış olacaqlar Əlavə olaraq Canva platforması ilə onlayn təqdimat dizaynı təqdim ediləcək. Tələbələr Canva-da hazır şablonlardan istifadə edərək təqdimat yaratmağı, vizual elementləri əlavə etməyi və təqdimatı paylaşma yollarını öyrənəcəklər.	Nigar Rəhimova – İnformatika və kompüter texnologiyaları (2021), səh. 121– 135. Onlayn resurs: https://www.canva.com/ – Canva rəsmi platforması
11.	29.04.2026 29.04.2026	Mövzu: Microsoft Access – verilənlər bazası anlayışı və tətbiqi. Qısa icmal: Access proqramında verilənlər bazasının strukturu, cədvəllərin yaradılması, verilənlərin idarə olunması və sadə sorğuların işlənməsi izah ediləcək. Əlavə olaraq verilənlər bazası modellərinin gündəlik həyatda tətbiq nümunələri göstəriləcək.	Şəhriyar Kərimli, Bahar Mahmudova, Vəfa Nurəliyeva – İnformatika (2020), səh. 136– 148.
12.	06.05.2026 06.05.2026	Mövzu: Kompüter qrafikası – rastr və vektor qrafikası, Paint və Photoshop proqramları. Qısa icmal: Qrafikanın əsas anlayışları, rastr və vektor qrafikasının fərqləri, tətbiq sahələri və proqram vasitələri (Paint) izah ediləcək. Praktiki məşğələlərdə sadə qrafik elementlər hazırlanacaq. Bu dərstdə tələbələr kompüter qrafikasının nəzəri əsasları və tətbiq sahələri ilə tanış olacaqlar. Müxtəlif sahələrdə (reklam, oyun sənayesi, veb dizayn, çap məhsulları) qrafikanın rolu müzakirə olunacaq. Əlavə olaraq, qrafik fayl formatları (JPEG, PNG, GIF, SVG) və onların hansı hallarda istifadə olunması haqqında məlumat veriləcək.	Elçin İsmayılov – Kompüter elmlərinə giriş (2022), səh. 150– 160. Joan Lambert – Microsoft Word 2021 Step by Step (2022), səh. 140– 148.
13.	13.05.2026 13.05.2026	Quiz 2. Mövzu: Kompüter şəbəkələri və internet texnologiyaları. Qısa icmal: Şəbəkələrin təsnifatı (LAN, MAN, WAN), arxitektura modelləri, avadanlıqlar (switch, router, modem), simli və simsiz texnologiyalar öyrədiləcək. Əlavə olaraq internetin quruluşu, xidmətləri (WWW, e-mail, bulud texnologiyaları) haqqında məlumat veriləcək.	Quizin təhlili Dövlət İmtahan Mərkəzi – İnformatika (2024), səh. 175– 190. Elçin İsmayılov – Kompüter elmlərinə giriş

			(2022), səh. 161–170.
14.	20.05.2026 20.05.2026	Mövzu: Süni intellekt və ChatGPT texnologiyası: tətbiqlər və etik məsələlər. Qısa icmal: Bu dərslə tələbələr süni intellekt anlayışı, maşın öyrənməsi və təbii dil emalı (NLP) metodları ilə tanış olacaqlar. Xüsusi olaraq ChatGPT texnologiyası təqdim ediləcək: onun necə işlədiyi, tədrisdə, elmdə, biznesdə və gündəlik həyatda tətbiq sahələri izah ediləcək. Həmçinin süni intellektin istifadəsi zamanı qarşıya çıxan etik problemlər (məlumat məxfiliyi, akademik dürüstlük, yanlış məlumat riski) müzakirə olunacaq.	Elçin İsmayılov – Kompüter elmlərinə giriş (2022), “Süni intellekt” bölməsi, səh. 171–185. OpenAI Rəsmi Səhifəsi – https://platform.openai.com/ (ChatGPT haqqında məlumat və təlimatlar).
15.	27.05.2026 27.05.2026	Mövzu: Fərdi fəaliyyətlərin təqdimatı Qısa icmal: Ümumi keçirilən mövzuların təkrarı.	Ümumi sual cavab.
Final imtahanı			